

Література:

1. Гальвановский М. Конкурентоспособность в микро-, мезо- и макроуровневом измерении / М. Гальвановский, В. Жуковская, И. Трофимова // Российский экономический журнал. – 1998. – № 3. – 67-77 с.
2. Збарський В.К. Конкурентоспроможність високотоварних сільськогосподарських підприємств / В.К. Збарський, М.А. Місевич ; за ред. Проф. В.К. Збарського. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 310 с.
3. Кононенко И. Метод экспресс-анализа конкурентоспособности продукции // Экономика Украины. — 1998. — № 2. — С. 80—83.
4. Портер М. Международная конкуренция / М. Портер. – Москва: Международные отношения, 1993. – 896 с.
5. Садовская Т.Г. Конкурентоспособность продукции и ее обеспечение в системе «Предпринимательское дело» / Т.Г. Садовская // Машиностроитель, 1994. - № 5-6. – С. 12 – 16.
6. Frohberg K. Comparing Measures of Competitiveness / K. Frohberg, M. Hartmann/ - IAMO Discussion Paper No. 2, 1997.

Рецензент – к.е.н., доцент Пулипенко К.А.

УДК 339.54:633.1

ЕКСПОРТНІ ОПЕРАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ОВОЧЕПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ

Даниленко В.І., к.е.н.

Полтавська державна аграрна академія

Розглянуто експортні обсяги продажу овочевої продукції в Україні та за її межами. Проведено аналіз ринку овочевої продукції. Особливу увагу приділено впливу ряду негативних явищ на ефективність функціонування вітчизняних аграрних підприємств та запропоновано можливі шляхи виходу з кризи і підвищення конкурентоздатності української продукції на світовому ринку.

Export sales of vegetable produce in Ukraine and abroad have been considered. Research and analysis of the vegetable market have been carried out. The special attention is spared influence of row of the sub-zero phenomena on efficiency of functioning of domestic agrarian enterprises and the possible ways of output are offered from a crisis and increase of competitiveness of the Ukrainian products in the world market.

Постановка проблеми. Становлення ринкових відносин в Україні характеризується здійсненням глибоких інституційних змін, тісно пов'язаних зі створенням сучасної ринкової інфраструктури, перебудовою економічних відносин, довготривалістю трансформаційних процесів економіки, посиленням впливу зовнішніх чинників на функціонування і результативність діяльності підприємств та організацій. У сучасних умовах розвитку економіки України, характерною особливістю якої є диспропорція розвитку попиту і пропозиції на внутрішньому аграрному ринку, винятково важливого значення набуває нарощення експортного потенціалу продукції агропромислового комплексу.

В умовах активного розвитку ринкових відносин, посилення глобалізації та диверсифікації міжнародних ринків альтернативним варіантом завоювання Україною конкурентоспроможного місця на світовій арені є удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємств овочепродуктового підкомплексу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем забезпечення економічної ефективності овочівництва, присвячено значну кількість наукових праць вітчизняних вчених економістів-аграрників, серед них: В.Г. Ан-

дрійчук, В.І. Бойко, А.Д. Гудзинський, В.І. Криворучко, Л.О. Мармуль, В.П. Рудь, П.Т. Саблук, М.П. Сахацький та ін. Проблемні питання розглянуті науковцями охоплюють різні аспекти діяльності овочепродуктового підкомплексу, а саме труднощі пов'язані із виробництвом, переробкою сировини а також реалізацією готової продукції. Однак проблема аналізу галузі потребує додаткових досліджень, що й зумовлює актуальність цієї теми.

Постановка завдання. Основна мета цього дослідження полягає у проведенні аналізу експортних обсягів продажу овочевої продукції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток зовнішньої торгівлі, зокрема нарощування експорту країни на світовому ринку, його збільшення, чи збереження питомої ваги у світовій торгівлі, є надзвичайно важливим чинником функціонування національної економіки будь-якої країни. У сучасних ринкових умовах важливим завданням кожної країни є збільшення обсягів поставок своєї продукції на світовий ринок.

Серед факторів, що впливають на розвиток АПК в Україні, можна виділити наступні: система господарювання, характер виробничих відносин, рівень соціально-економічного розвитку країни, природні ресурси та структура земельного фонду, технічний рівень і стан основних фондів підприємств АПК, забезпеченість трудовими ресурсами, транспортно-географічні умови. Вирішальне значення мають економічні фактори, від яких залежить раціональне використання природних ресурсів, задоволення споживчого попиту населення, участь у міжнародному поділі праці, збереження навколишнього середовища тощо [1].

Зважаючи на значний потенціал країни в цій сфері, існує ряд проблем, що гальмують її розвиток, серед яких: проблема конкурентоздатності вітчизняної продукції АПК на міжнародних ринках, проблема захисту внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції, проблема регулювання структури експорту-імпорту аграрної продукції тощо. Характерною особливістю ринку овочів в Україні є їхня недостатньо висока якість і досить обмежений асортимент: йому бракує зручної для споживача розфасовки та упаковки.

Основними причинами достатньо низького рівня експорту овочевої продукції та найбільш значимими факторами розвитку експортного потенціалу підприємств овочепродуктового підкомплексу можна назвати такі (рис. 1).

Всі зазначені вище фактори є системоутворюючими, тобто вони формують експортний потенціал підприємств овочепродуктового підкомплексу, і взаємозалежними, тобто вони об'єднані єдиною метою – забезпечити розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств регіону.

Реалізація заходів по кожному фактору розвитку експортного потенціалу сприятиме підвищенню конкурентних позицій підприємств овочепродуктового підкомплексу, ефективному просуванню продукції цих підприємств на цільовому зовнішньому ринку. Тобто зазначені фактори впливають не лише на розвиток експортного потенціалу, а в кінцевому результаті вони здатні посилити конкурентоспроможність підприємства в цілому.

Основною ж проблемою розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств є недостатня конкурентоздатність їхньої продукції на зовнішньому ринку.

Рис. 1 Фактори розвитку експортного потенціалу підприємств
овочепродуктового підкомплексу

Прагнучи підвищити показники конкурентоспроможності, українським виробникам необхідно приділити особливу увагу якості своєї продукції та ефективності її виробництва. Слід пам'ятати, що зовнішній ринок розвивається дуже швидко та має постійно зростаючий рівень конкуренції, тому вітчизняним підприємствам з метою завоювання своєї ніші закордоном потрібно активно та безперервно нарощувати свою конкурентоспроможність.

Високі темпи розвитку плодоовочевого бізнесу в Україні дозволяють їй нарощувати присутність на ринках СНД. Зокрема за останні 5 років обсяги експорту овочевої продукції в Росію з України збільшилися в 17 разів. На сьогоднішній день виручка українських експортерів овочів від поставок в Росію досягає 80 млн. дол. Завдяки цьому Україна увійшла до сімки найбільших постачальників агропродукції, випередивши такі країни, як Іспанія, Єгипет, Бельгія, Франція та Німеччина. На сьогоднішній день основною статтею експорту до Росії з Україною є тепличні овочі. Україна постачає Росії томатів майже на 47 млн. дол. та огірків на 14 млн. дол. Значною, але поки нестабільною статтею експорту є цибуля ріпчаста. Зростають поставки овочів борщового набору і заморожених овочів [3].

Експорт з України овочів борщової групи може збільшитися до квітня за рахунок різниці їх цін на внутрішньому і зовнішніх ринках. Про це йдеться в повідомленні Українського клубу аграрного бізнесу (УКАБ), який має у своєму розпорядженні УНІАН.

За даними AgriSurvey, експорт овочів з України активізувався наприкінці

2012 року. Зокрема, в грудні на зовнішні ринки було поставлено 6,77 тис. тонн картоплі, цибулі, моркви і капусти, що в 2,2 рази більше, ніж у листопаді 2012 р. У грошовому вираженні експорт зріс до 882 тис. дол. з 433 тис. дол. [3].

Нагадаємо, за даними Держкомстату, Україна в 2012 році зібрала 23,25 млн. тонн картоплі (на 4,1% менше 2011 року), 10 млн. тонн овочів (на 1,8% більше 2011 року). Мінагропродукт планує до 2014 року збільшити потужності зі зберігання овочів у 4,2 рази — до 1 млн. тонн. [2].

Україна також стала третім найбільшим постачальником плодоовочевої заморозки на ринок Російської Федерації, обійшовши такі країни, як Голландія, Сербія та Бельгія, за обсягами поставок. Незважаючи на те, що Україні поки дуже далеко до двійки лідерів цього рейтингу - Польщі та Китаю, істотний прогрес за останні роки в обсягах і якості поставок дозволяє говорити про непогані довгострокові перспективи Україна на російському ринку плодоовочевої заморозки. Польща та Китай разом узяті постачають у 30 разів більше заморожених овочів і фруктів, ніж Україна, що говорить про високий потенціал подальшого розвитку поставок за умови створення відповідного за ціною (порівняно з Польщею) і якості (в порівнянні з Китаєм) продукту.

На сьогоднішній день можна зазначити, що основними зовнішніми ринками для експорту овочів є Росія, Білорусь, Литва, Латвія, Польща наряду з ними ринки країн Західної Європи залишаються перспективними напрямками.

Таким чином, для створення сучасного конкурентоздатного овочепродуктового виробництва в Україні доцільно об'єднати зусилля як окремих суб'єктів агропромислового комплексу, так і державних органів управління, лише тоді Україна матиме змогу завоювання достойного місця на зовнішньому аграрному ринку.

Висновки. З урахуванням розглянутих вище існуючих проблем у формуванні експортного потенціалу овочепродуктового підкомплексу видається доцільною реалізація заходів за такими основними напрямками, як: гармонізація вітчизняних стандартів на сільськогосподарську продукцію згідно стандартів ЄС, налагодження сучасної інфраструктури аграрного ринку, посилення кооперації аграрних підприємств різних форм власності, налагодження співпраці між виробниками сільськогосподарської продукції та дослідними установами тощо. Лише таким чином підприємства агропромислового комплексу України зможуть зайняти конкурентоспроможне місце на світовому ринку аграрної продукції та міцно закріпити свої позиції.

Література:

1. Юхименко В. Експортний потенціал України / В. Юхименко // Політика і час. - 2010. - № 12. - 35- 41с.
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Офіційний сайт інформаційного агентства УНІАН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economics.unian.net>.

Рецензент – д.е.н., доцент Писаренко В.В.